

Postojová změna

10. 10. 2019

Změna postoje

- Závisí na konceptualizaci
- Postoj jako fixní, dlouhodobá struktura – změna nemožná/nevysvětlitelná
- Postoj jako na místě vytvořený a situačně podmíněný – změna je neustálá
- Pravděpodobně oba kompetenty fungují
- Umožňují jak stabilitu, tak změnu

Změna postoje

- Dojde- li ke změně směru nebo jistoty
- Pokud se z nízké jistoty postoje ke klimatické změně stane velmi jistý postoj = změna

Reakce na B&W model

- Hill a Kriesi 2001
- Converse na jedné straně, Zaller a Feldman na druhé
- Lidé se trvalo a hodnotnou změnou postoje existují
- Tři skupiny lidí (velikost závisí na tématu)
- Švýcarsko, podpora 6 opatření proti znečištění živ prostředí
- 4 vlny sběru
- Opinion holders
- Zdrženliví changers
- Trvalí changers

Psychologická změna v laboratoři?

- Teorie nepřímého kontaktu, cíl: zvyšovat meziskupinovou tolerance
- Alternativa kontaktní hypotézy
- Představa kontaktu se členy vnější skupiny vede k menším předsudkům
- Meta-analýza 70 studií (Miles and Crisp 2014)
- Intergroup bias: **d = 0.35** (CI 95% 0.24-0.45)
- Emoce vůči outgroup: d = 0.41 (CI 95% 0.22-0.61)
- Zamýšlený kontakt s outgroup: d = 0.46 (CI 95% 0.32-0.59)
- Real kontakt s outgroup: d = 0.46 (CI 95% 0.16-0.76)

Fear appeals and attitude change?

- Tannenbaum et al 2015: 248 vzorků, N = 27 372
- Strach – snaha přesvědčit jedince, aby přijal dané sdělení tím, že zdůrazníme potenciální nebezpeční nebo újmu
- $d = 0.29$ (05% CI [0.22_0.35])
- Studie s kontrolou manipulace: $d = 1$ (95% CI [0.83, 1.1.18])

Table 1
Theories and Hypotheses Tested

MBA aspect	Theory	Hypothesis	Current meta-analysis	Relevant prior meta-analyses
Message	LM	High depicted fear will lead to better outcomes than moderate depicted fear	Partial support	Boster and Mongeau (1984)
	CM	High depicted fear will lead to worse outcomes than moderate depicted fear	Not supported	Sutton (1982)
	ES	Strong: Fear appeals that lack efficacy statements will produce negative effects	Not supported	Witte and Allen (2000) de Hoog et al. (2007) Earl and Albarracin (2007) Floyd et al. (2000) Milne et al. (2000) Peters et al. (2013)
	ES	Weak: Fear appeals that lack efficacy statements will produce weaker effects (less positive or null) relative to fear appeals that include efficacy statements	Supported	Witte and Allen (2000)
	SM	Fear appeals with high depicted severity (and low depicted susceptibility) will positively influence attitudes but will not influence intentions or behaviors	Partial support	de Hoog et al. (2007)
	SM	Fear appeals with high depicted susceptibility (and low depicted severity) will positively influence intentions and behaviors but will not influence attitudes	Supported	Floyd et al. (2000)
	SM	Fear appeals with high depicted severity and high depicted susceptibility will positively influence attitudes, intentions, and behaviors	Supported	Milne et al. (2000)
	Behavior	RSAT	Fear appeals will be more effective for one-time versus repeated behaviors	Supported
PT		Fear appeals will be more effective for detection versus promotion/prevention behaviors	Not supported	
TMT		When fear appeals recommend an SEE behavior, fear appeals that mention death should be more effective than fear appeals that do not	Not supported	
TMT		When fear appeals recommend an SEH behavior, fear appeals that mention death should be less effective than fear appeals that do not	Not supported	
TMT		Fear appeals that mention death (versus not) will be more effective for delayed outcomes	Not supported	
Audience	RFT	Fear appeals will be more effective for female versus male audiences	Supported	None
	RFT	Fear appeals will be more effective for collectivist versus individualist audiences	Not supported	
	TM	Early: Fear appeals will be more effective for people in early TM stages of change	Not supported	
	TM	Late: Fear appeals will be more effective for people in late TM stages of change	Not supported	

Note. MBA = message, behavior, and audience; LM = linear model; CM = curvilinear model; ES = efficacy statements; SM = stage model; RSAT = Robertson's single action theory; PT = prospect theory; TMT = terror management theory; RFT = regulatory focus theory; TM = transtheoretical model; SEE = self-esteem enhancing; SEH = self-esteem hindering.

Vnější vliv

- Informační prostředí hraje roli
- Např. role choice setu? (jaké jsou alternativy?)
- Postojová změna v kontextu změny prostředí, podmínek, okolností
- Příklad – změna statusu, přírodní katastrofa, vojenská intervence, vznik hrozby, nové policy opatření atd.
- Spojení preference/postoje s událostí závisí na relevanci události pro jedince

Poortinga et al. 2013

- Vliv Fukušimy na podporu jaderné energetiky
- Efekty v Japonsku, nikoliv UK

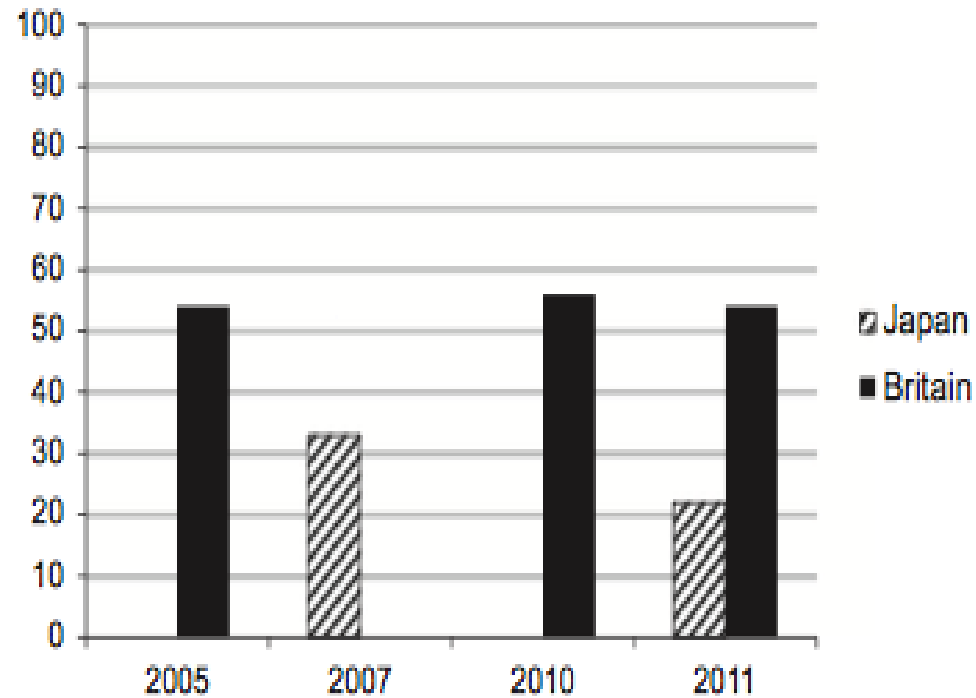

Fig. 2. Agreement with the statement "I am willing to accept the building of new nuclear power stations if it would help to tackle climate change" (% tend to/strongly agree).

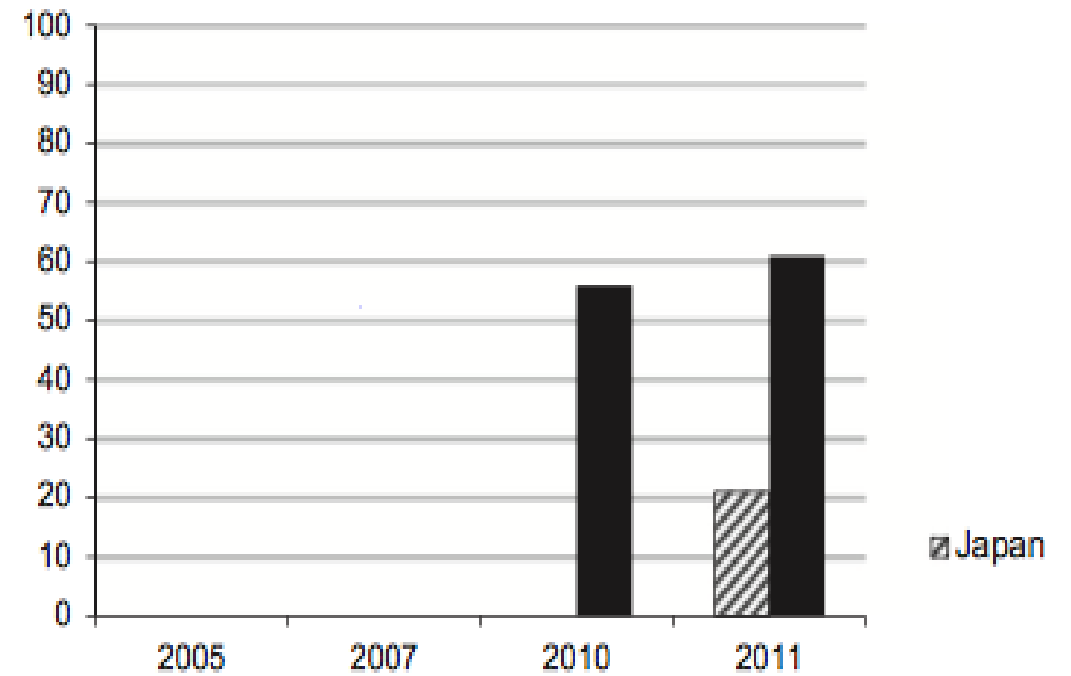

Fig. 3. Agreement with the statement "I am willing to accept the building of new nuclear power stations if it would help to improve energy security" (% tend to/strongly agree) (The item was not included in the GB2005 and JP2007 surveys.).

Aktuální počasí a názor na climate change?

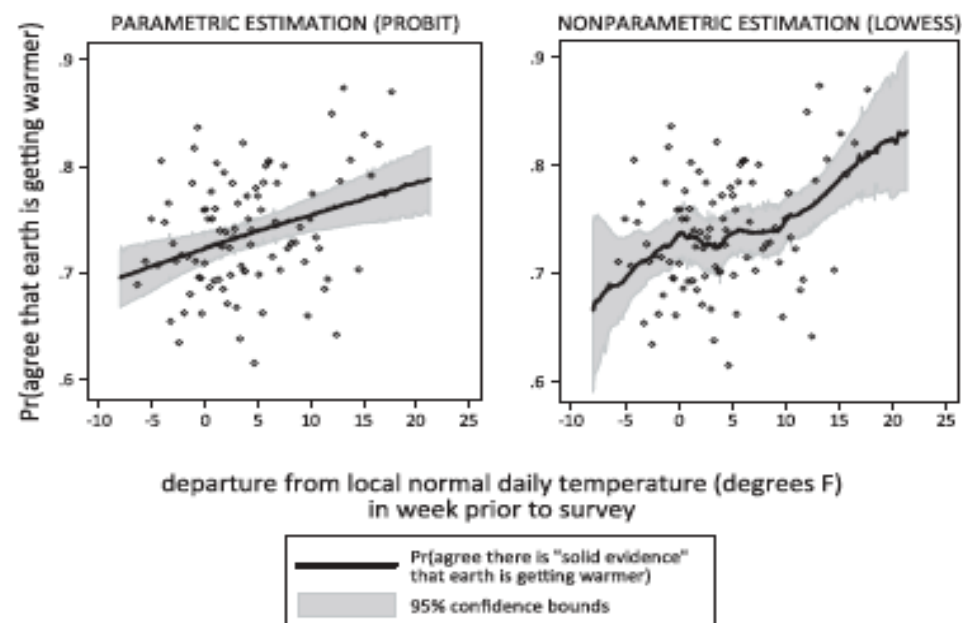
- Postoje ke klimatu ovlivněny krátkodobými změnami teplot
- Lokální počasí
- Každodenní zkušenost = salience
- Klima, kriminalita, ekonomika atd.
- Dostupnost, netřeba paměti
- Nejasné závěry

Počasí a climate change?

Egan et al. 2012

“Existuje důkaz, že dochází ke globálnímu oteplování?”

FIGURE 1 Americans' Beliefs about the Evidence for Global Warming, by Departure of Local Weather from Normal Temperature in Week Prior to Survey

Source: National Climate Data Center; Pew Research Center.

Note: Points indicate mean proportion agreeing that the earth is getting warmer within each of 100 temperature centiles. Each point represents approximately 70 survey respondents.

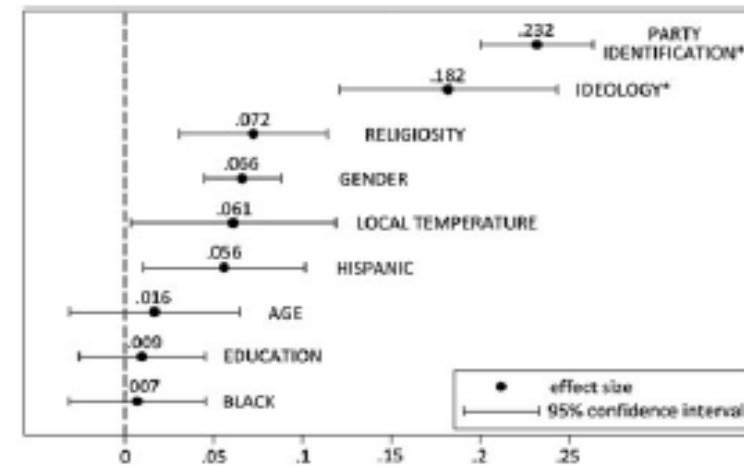
TABLE 1 The Structure of Beliefs about Global Warming

	I	II	III
Departure from normal local temperature (°F) in week prior to survey	.010* (.003)	.013* (.005)	.011* (.006)
Gender: Male			-.234* (.040)
Race/Ethnicity: Black			.023 (.070)
Race/Ethnicity: Hispanic			.207* (.092)
Race/Ethnicity: Not White Black or Hispanic			.083 (.095)
Age: 18-24			-.087 (.089)
Age: 25-34			-.132 (.071)
Age: 35-44			-.118 (.063)
Age: 55-64			.013 (.058)
Age: 65 plus			-.029 (.061)
Education: High school or less			.088 (.050)
Education: College grad			.061 (.055)
Education: Post grad			.123* (.057)
Party ID: Republican			-.383* (.067)
Party ID: Lean Republican			-.150 (.078)
Party ID: Lean Democrat			.325* (.074)
Party ID: Democrat			.394* (.064)
Ideology: Very conservative			-.451* (.071)
Ideology: Conservative			-.204* (.045)
Ideology: Liberal			.194* (.068)
Ideology: Very liberal			.158 (.105)
Attend services: Never			.091 (.081)
Attend services: Seldom			-.111 (.079)
Attend services: Few times/year			-.064 (.068)
Attend services: Weekly			-.084 (.063)
Attend services: More than weekly			-.168* (.073)
Fixed effects for date of interview, state of residence, and weather station	No	Yes	Yes
Number of observations	6,726	6,500	6,492
Goodness-of-fit statistics:			
Expected % correctly predicted	58.19	59.72	63.07
Expected proportional reduction in error	.14	5.70	13.60

Note: Ordered probit. DV: Opinion on whether there is "solid evidence" for global warming (scored "no" = 1; "mixed"/"some"/DK/ref = 2; "yes" = 3). Coefficients significantly different from zero at * $p < .05$ (two-tailed tests, robust standard errors clustered on weather station). *N*'s vary across specifications due to the omission of cases perfectly predicted by models. Excluded categories are the medians or modes of each variable: female, white, between 45 and 55 years old, some college, Independent, moderate, attends services a few times per month.

Included in the analyses, but not shown, are estimates of cutpoints and (in Model III) coefficients estimated for each variable for those who responded "don't know" or did not provide a response. Throughout this article, goodness-of-fit statistics (expected percent correctly predicted and expected proportional reduction in error) are calculated as proposed by Herron (1999) and implemented by the *epcp* routine in Stata (Lawrence 2009).

FIGURE 2 Effects of Variables on Americans' Beliefs about the Evidence for Global Warming

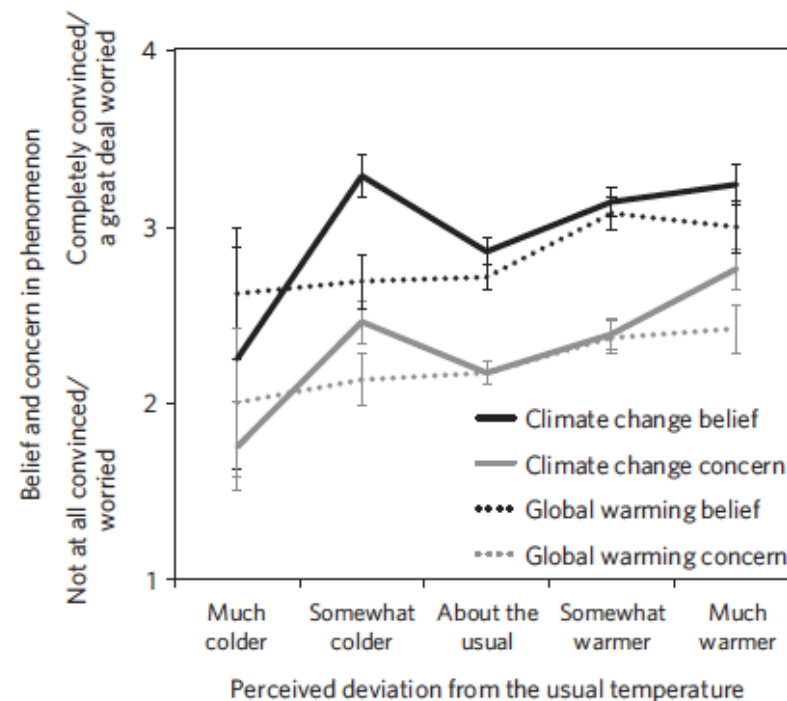

Note: *Only these variables' effects are significantly different ($p < .05$) from that of local temperature.

Graph plots average effect of variable on beliefs about global warming. Effects are the average predictive differences generated by Table 1, Model III in the probability of agreeing there is evidence for global warming accompanying shifts in variables as follows. Party identification: Republican to Democrat; ideology: very conservative to very liberal; religiosity: attend services more than weekly to never attend services; gender: male to female; local temperature: 5th to 95th percentile (-4.3°F to 14.7°F); Hispanic: compared to white, not Hispanic; black: compared to white, not Hispanic; education: HS or less to postgraduate; age: 18-24 to 65 or over. For additional details, see Note to Table 1.

Počasí a climate change?

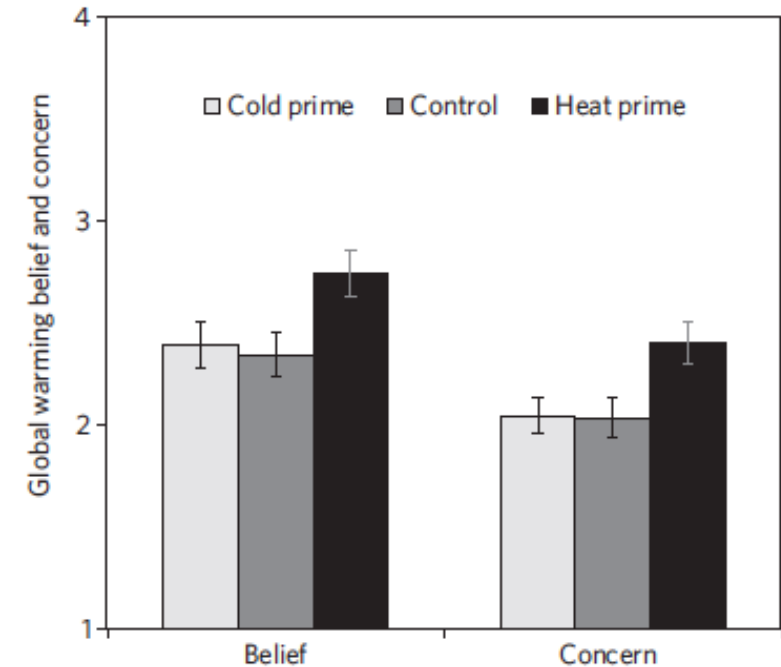
- Zaval et al. 2014: How Warm Days Increase Belief in Global Warming
- Hraje roli znění otázky? Globální oteplování vs změna klimatu?

Figure 1 | Climate change labelling and local warming. Level of belief in and concern about climate change and global warming as a function of perceived temperature deviation in study 1. Bars denote ± 1 s.e.m.

Zvýšení salience tématu ovlivňuje veřejné mínění

Ale oproti global warming stojí tzv SNOWPOCALYPSE – tzn. změna klimatu/nestabilita klimatu lepší koncept

Figure 3 | Temperature priming and local warming. Effect of cold and heat temperature primes on global warming belief and concern (study 3a). Bars denote ± 1 s.e.m.

Hodnoty

- Kritéria, podle kterých lidé ospravedlňují činy a hodnotí lidi (včetně sebe sama) Schwartz 1992
- Podmiňují všechny postoje
- Všechny politické postoje na základě hodnot, jež indikují žádoucí konečný stav veřejné politiky (Tetlock 2000)
- Je jich relativně málo (redukce complexity)

SCHWARTZ 1992

- Vztah mezi hodnotami a postoji
  - Zaller: vliv sofistikovanosti
  - Carmines a Simson: typ tématu

Table 14.1

Schwartz Value Types and Items

-
1. Self-direction: independent thought and action (creativity, freedom, choosing own goals, curious, independent)
  2. Stimulation: variety, novelty, challenge (a varied life, an exciting life, daring)
  3. Hedonism: pleasure, gratification (pleasure, enjoying life)
  4. Achievement: personal success through demonstrating competence (ambitious, successful, capable, influential)
  5. Power: social status, prestige, dominance and control (authority, wealth, social power, preserving my public image, social recognition)
  6. Security: safety, harmony, stability of society (social order, family security, national security, reciprocation of favors, clean, sense of belonging, healthy)
  7. Conformity: restraint of actions, inclinations, and impulses likely to harm others and violate social expectations or norms (obedient, self-discipline, politeness, honoring parents and elders)
  8. Tradition: respect, commitment, and acceptance of the customs and ideas that one's culture or religion impose on the individual (respect for tradition; humble, devout, accepting my portion in life, moderate)
  9. Benevolence: concern for the welfare of close others in everyday interaction (helpful, loyal, forgiving, honest, responsible, true friendship, mature love)
  10. Universalism: understanding, appreciation, tolerance, and protection for the welfare of *all* people and for nature (broadminded, social justice, equality, world at peace, world of beauty, unity with nature, wisdom, protecting the environment)
-

Politické hodnoty

- Goren (2013, 166–68) :

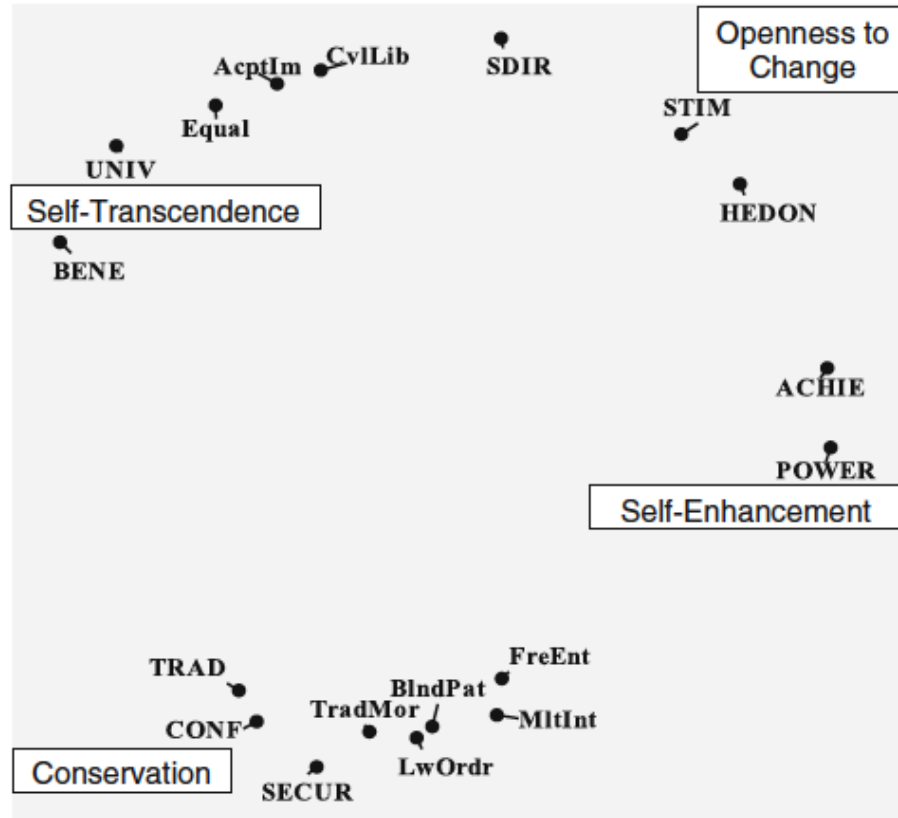
“Political values are a political construct centered on beliefs about government, citizenship, and society . . . . Personal values [e.g., the Schwartz values] are prepolitical beliefs that have much wider applicability . . . personal values and core political values are not interchangeable.”

Schwartz et al. 2014: Politické hodnoty

- Tradiční morálka
- Právo a pořádek
- Rovnost
- Občanské svobody
- Ekonomická bezpečnost
- Omezená vláda
- Patriotismus
- Individualismus

Schwartz et al. 2014: 15 zemí

- **Universalism values** correlated positively **with traditional morality** in the *postcommunist* countries but *negatively in the non-communist countries*.
- **Universalism** values correlated **negatively with law and order** in the *non-communist* countries but were *not correlated in the post-communist* countries.
- The **three conservation** values correlated **positively with military intervention** in the *post-communist* countries but *did not correlate in the non-communist* countries.
- The three **conservation** values correlated negatively **with free enterprise** in the *post-communist* countries but *positively in the non-communist* countries.
- Finally, the **three conservation values** correlated **positively with equality** in the **post-communist** countries but, contrary to our expectation of no association, they *correlated negatively with equality in the non-communist countries*.

Fig. 2 Multidimensional analysis of eight core political values and 10 basic personal values for 12 Non-communist Countries (Stress 1 = 0.062; Dispersion Accounted for = 0.996; Tucker's Coefficient of Congruence 0.998). *Note* Basic Values, *ACHIE* achievement, *HEDON* hedonism, *STIM* stimulation, *SDIR* self-direction, *UNIV* universalism, *BENE* benevolence, *TRAD* tradition, *CONF* conformity, *SECU* security; Core Political Values: *TradMor* traditional morality, *LwOrdr* law & order, *BlndPat* blind patriotism, *MltInt* military intervention, *FreEnt* free enterprise, *CvlLib* civil liberties, *AcptIm* accepting immigrants, *Equal* equality

Občanská práva a svobody,
přijímání imigrantů, rovnost =
dimenze sebepřekročení,

Tradiční morálka, patriotismus,
právo a spravedlnost,
vojenské intervence, volný
obchod = dimenze konzervace

D. Kahan a teorie kulturní kognice

- Jiný typ hodnot
- *Kahan et al. 2010: Cultural cognition of scientific consensus*
- Tvoříme názory tak, aby byly v souladu s hodnotami
- Kulturní kognice = psychologické procesy podmíněny kulturními hodnotami
- Hierarchické a individualistické hodnoty vs. Egalitářské a komunitaristické
- Hodnoty jsou určující pro chod kognitivních procesů
- Stejný proces produkuje jiný názor

Postoj k vědeckému konsensu

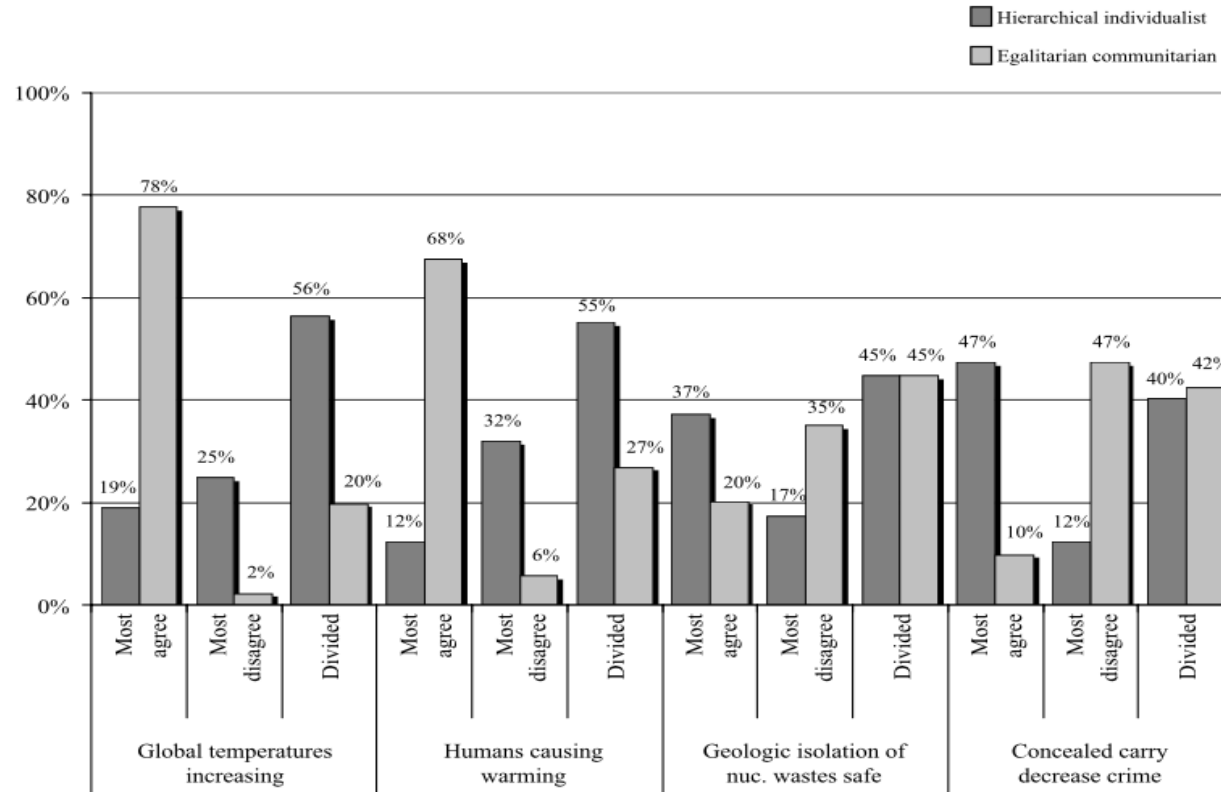

Figure 4. Frequencies by culture type on perceptions of scientific opinion. $N = 746-749$. Bars indicate percentage of subjects of specified combination of cultural worldviews (as determined by subjects' scores on Hierarchy and Individualism relative to sample medians) who selected 'most expert scientists agree', 'most expert scientists disagree', and 'expert scientists are divided in their views' on indicated risk position.

Experimentální data

- Hodnocení experta na danou problematiku podle toho, zda jeho názor na riziko kongruentní s hodnotami respondenta
- Vnímání vědeckého konsensu není univerzální
- Podmíněné hodnotovým systémem
- Je zde prostor pro názorovou změnu?

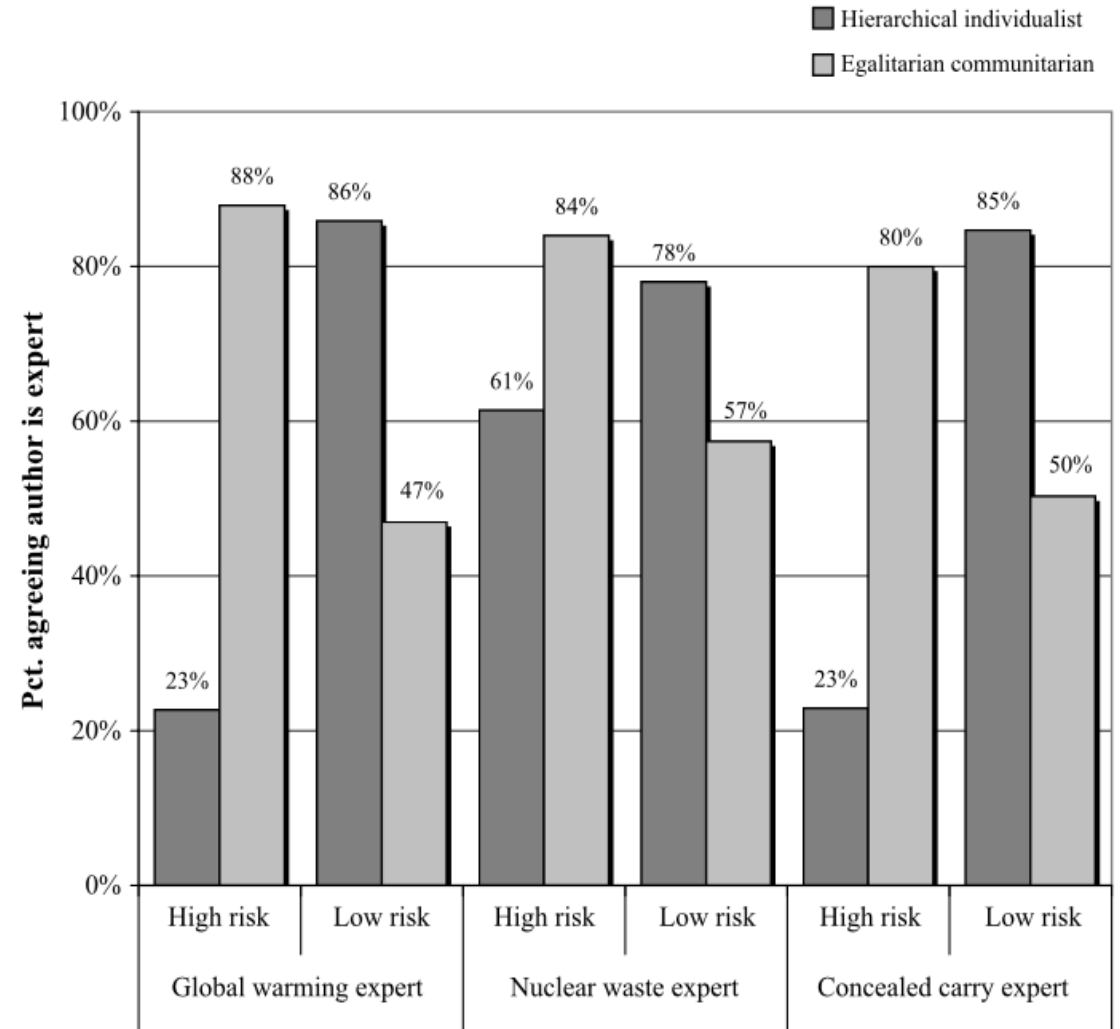

Figure 7. Frequencies by culture type on author expertise. $N = 745-749$. Bars indicate percentage of subjects of specified combination of cultural worldviews (as determined by subjects' scores on Hierarchy and Individualism relative to sample medians) who agreed (either 'slightly', 'moderately', or 'strongly') that the depicted author was a 'trustworthy and knowledgeable expert' when assigned indicated position.

IDEOLOGIE a POSTOJOVÁ STRUKTURA

10. 10. 2019

Ideologie

- Soubor představ o správném chodu společnosti a toho, jak by takového stavu mělo být dosaženo
- Sdílený rámec, jež lidem poskytuje interpretaci prostředí, ve kterém žijí, a zároveň podle něj chápu, jak by mělo to prostředí strukturováno (Parsons 1951)
- Je ideologie špatná???
- Habermas a ostatní...

- Ideologie jako systém postojů

Converse

- Jednodimenzionální koncept
- Liberal-Conservative
- Jak moc jsou lidé schopni tuto dimenzi používat?

Converse: clustery sofistikovanosti

Table 1. Distribution of a Total Cross-Section Sample of the American Electorate and of 1956 Voters, by Levels of Conceptualization

	Proportion of total sample	Proportion of voters
I. Ideologues	2½%	3½%
II. Near-ideologues	9	12
III. Group interest	42	45
IV. Nature of the times	24	22
V. No issue content	22½	17½
	<hr/> 100%	<hr/> 100%

Converse: co znamená ideologie?

- I Chápe filozofickou podstatu liberalismu a konservatismu (4%)
  - II Zjednodušené chápání (Spend-save) (17%)
  - III Tuší, ale velká míra nejstoty
  - IV Nerozrnná správně lib a kon
  - V Nemá žádnou představu
-
- Skupina IV a V tvoří 37 % populace

Kritika Converse

- Dobový context
- Neměli bychom dělat úsudky o tom, jak má struktura vypadat
- Odhad nereliability měření (Ansolabehere), mění výsledky, predikce volebního chování

Jednodimenzionální model

- Liberalismus-konzervatismus (pravice-levice)
- Co to znamená?
- Změna vs. stabilita
- Dva aspekty: (a) advocating versus resisting social change (as opposed to tradition), and (b) rejecting versus accepting inequality (Jost et al. 2003b)

Změna vs stabilita a rovnost vs hierarchie silně korelují

Parsimonie (Výhody? Nevýhody?)

Pravice-Levice v Evropě

- *Někdy se v souvislosti s politikou mluví o “levici” a o “pravici”. Kam byste se na této škále zařadili Vy? 0 znamená “Levice” a 10 znamená “Pravice”*

Table 1 Top scoring words associated with each topic, and English translations)

Left topic 1: parties (proportion = .26, average lr-scale value = 5.38)
 linke, spd, partei, linken, pds, politik, kommunisten, parteien, grünen, punks
 the left, spd, party, the left, pds, politics, communists, parties, greens, punks

Left topic 2: ideologies (proportion = .26, average lr-scale value = 5.36)
 Kommunismus, links, sozialismus, lafontaine, rechts, aber, gysi, linkspartei, richtung, gleichmacherei
 Communism, left, socialism, lafontaine, right, but, gysi, left party, direction, levelling

Left topic 3: values (proportion = .24, average lr-scale value = 4.06)
 Soziale, gerechtigkeit, demokratie, soziales, bürger, gleichheit, gleiche, freiheit, rechte,
 gleichberechtigung
 Social, justice, democracy, social, citizen, equality, equal, freedom, rights, equal rights

Left topic 4: policies (proportion = .24, average lr-scale value = 4.89)
 sozial, menschen, leute, ddr, verbinde, kleinen, einstellung, umverteilung, sozialen, vertreten
social, humans, people, ddr, associate, the little, attitude, redistribution, social, represent

Right topic 1: ideologies (proportion = .27, average lr-scale value = 5.00)
 konservativ, nationalsozialismus, rechtsradikal, radikal, ordnung, politik, nazi, recht, menschen,
 konservative
conservative, national socialism, right-wing radicalism, radical, order, politics, nazi, right, people, conservatives

Right topic 2: parties (proportion = .25, average lr-scale value = 5.26)
 npd, rechts, cdu, csu, rechten, parteien, leute, aber, verbinde, rechtsradikalen
 npd, right, cdu, csu, the right, parties, people, but, associate, right-wing radicalists

Right topic 3: xenophobia (proportion = .25, average lr-scale value = 4.55)
 ausländerfeindlichkeit, gewalt, ausländer, demokratie, nationalismus, rechtsradikalismus, diktatur,
 national, intoleranz, faschismus
 xenophobia, violence, foreigners, democracy, nationalism, right-wing radicalism, dictatorship,
 national, intolerance, fascism

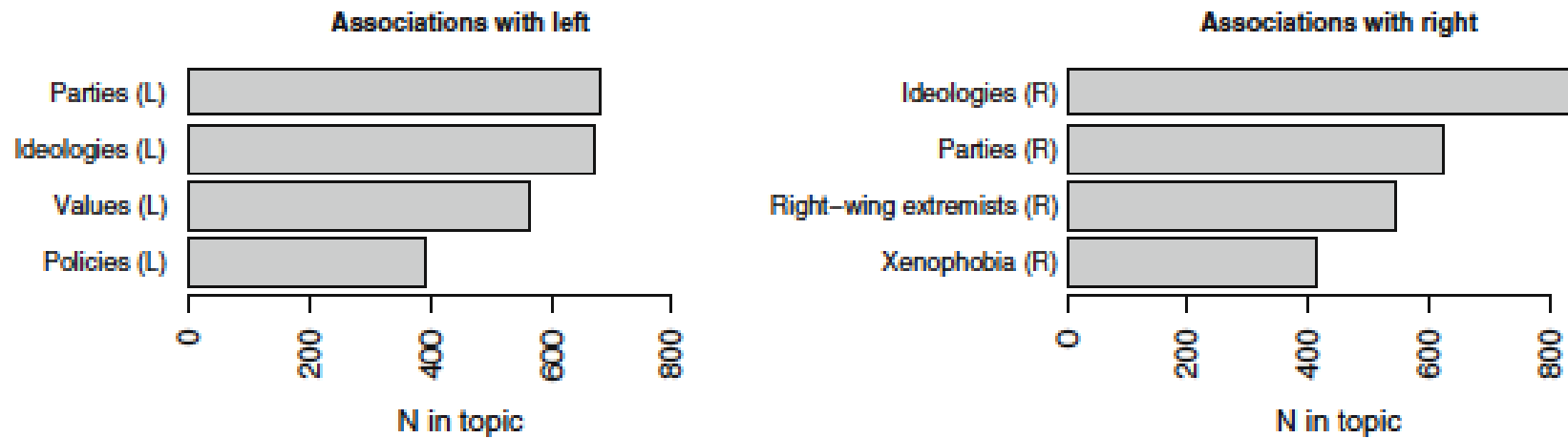
Right topic 4: right-wing extremists (proportion = .23, average lr-scale value = 4.90)
 nazis, neonazis, rechtsradikale, rechte, radikale, radikalismus, partei, ausländerfeindlich, reich,
 nationale
nazis, neonazis, right-wing radicalists, rightists, radicals, radicalism, party, xenophobia, rich, national

---

“proportion” indicates the average estimated probability that any given response is assigned to a topic.
 “average lr-scale value” is the mean position on the left-right scale (from 0 to 10) of individuals whose
 highest probability belongs to that particular topic

Fig. 4 Words that are associated with “left” and “right” (size $\propto$ word count).
Note plot depicts most common words (size proportional to times mentioned) for both left (*black*) and right (*gray*)

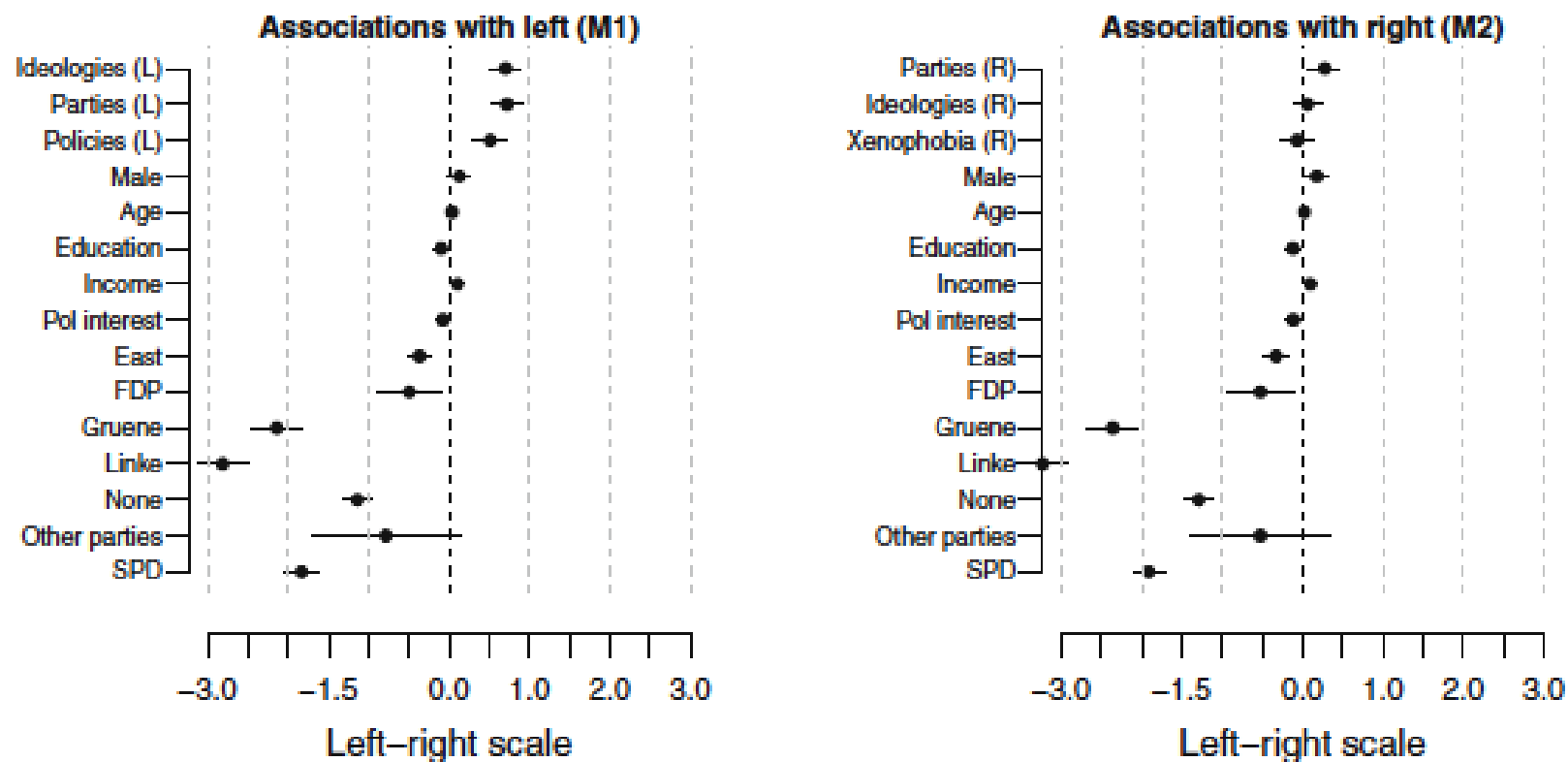

Fig. 5 Number of respondents in four different topics (split for “left” and “right” associations)

Velké rozdíly v obsahu asociací s oběma koncepty.

Problém, pokud lidé svoje zařazení na škále odvozují od asociací s levicí a pravicí.

Fig. 8 Linear regression of left-right scale measurement values on topics (categories) of associations. *Note* Each line indicates a 95 % confidence interval, dots the coefficient of two different regressions of left-right self-placement on topic categories controlling for covariates. Both associations (= topics) and party preference have been introduced as categorical variables (baseline: values (left) /right-wing extremists (right) and CDU)

Hodnoty jako základ struktury

- Hodnoty nejsou izolované, fungují v systému
- Jsou stabilní
- Preferovaný způsob jednání
- Preferovaný cílový stav
- Konfliktní hodnoty, výsledné jednání = tradeoff mezi hodnotami
- Nefungují samy o sobě, obecná konfigurace
- Hodnotový systém (Rokeach, Schwatz)

A znovu Schwartz (a ideologie)

- Jeho hodnotový systém odpovídá dvěma dimenzím
- Shluk hodnot podél dvou dimenzí, dvě osy
- Otevřenost změně vs, konzervace
- Self-transcendence vs. Self-enhancement

Vícedimenzionální model

- Minimálně dvě dimenze ideologie
- Nemusí spolu korelovat
- Nová sociální hnutí a politická témata 60. let vytvořila další dimenzi, sociální témata stejně významná jako ekonomická (Conover a Feldman 1982)

Klar 2014

	Extremely Economically Liberal	Economically Liberal	Slightly Economically Liberal	Economically Moderate	Slightly Economically Conservative	Economically Conservative	Extremely Economically Conservative
Extremely Socially Liberal	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light
Socially Liberal	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light
Slightly Socially Liberal	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light
Socially Moderate	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light
Slightly Socially Conservative	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light
Socially Conservative	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light
Extremely Socially Conservative	Light	Light	Light	Light	Light	Light	Light

Figure 1. Unidimensional Ideology Scores at Each Multidimensional Intersection. Total sample size: 2,119.

Carmines et al. 2012

- Liberálové
- Konzervativci
- Moderates
- Libertarians
- Populists

Ideologie v evropských systémech

- Kitchelt a Hellemans 1990: *Pluralizační teorie* (L/R a postmaterialismus)
- Survey mezi aktivisty belgických ekologických stran
- Transformace L/R (Inglehart?)
- Nebo persistence L/R?
- Evidence: Pluralizace – L/R má více dimenzí

Evropská integrace?

- Stranická soutěž v Evropě není založena pouze na L/R
- Ale další významná dimenze (minimálně jedna)

GAL/TAN

- Hooghe, Marks, Willson 2002
- Green-Alternative-Libertarian
  - Osobní svobody, podpora potratů, same-sex marriage, euthanasie, větší demokratická participace, proti jakékoliv diskriminaci
- Traditional-Authoritative-Nationalist
  - Silná autorita vlády, morálka, pol participace není zcela důležitá
- Nejvýznamnější prediktor pozice stran k EU
- Chapel Hill Expert Survey

Table 1

Multiple Ordinary Least Squares Regression for Party Positioning on European Integration

Model	Standardized Coefficient (β)	<i>t</i> -value
Left/Right extremism	-.41	-5.73
Government participation	.25	3.08
Electoral vote	.10	1.32
Left/Right position	.23	2.58
GAL/TAN position	-.48	-5.74
R^2	.52	

Note: N = 125.

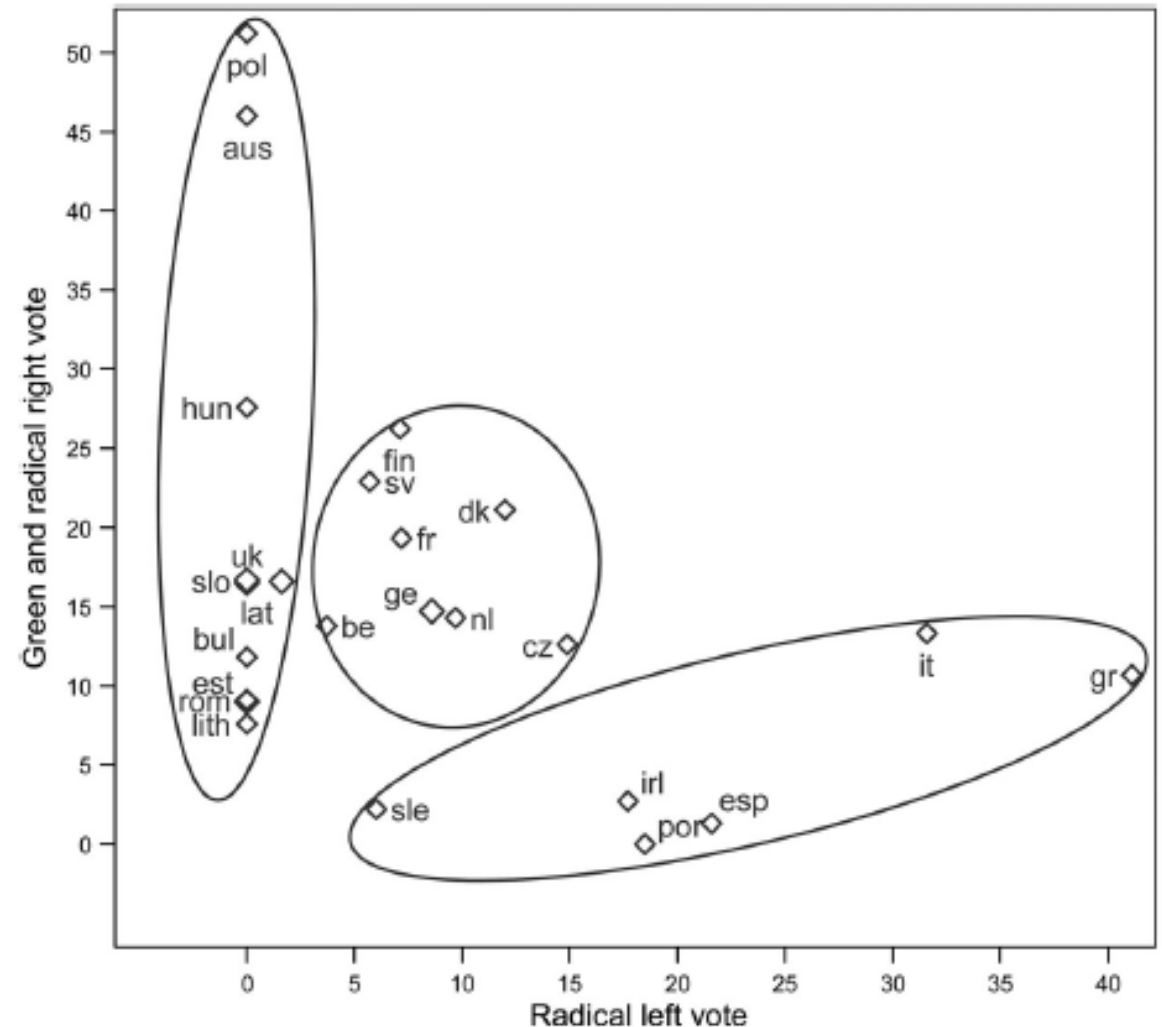
Transnational cleavage

- Hooghe, Marks 2017
- Procesy související s globalizací ekonomiky, hrozeb, pohybu obyvatelstva
- Omezení národní suverenity
- Posilování pocitu prohry (losers of globalization, lack of upward mobility, resentment vůči globálním elitám, nejistota, nacionalismus)
- Vzdělání jako hlavní strukturální faktor
- Krize (euro, migrace)

Transnational

- Vztah mezi pozicí k migraci a EU 0.33 pro mainstream strany
- 0.82 pro GAL a TAL (Green a krajní pravici)

Figure 4. Green, radical right, and radical left vote.

Note: Vote totals for green/radical right and radical left party families in the national election prior to January 2017. See Online Appendix for details.

Nová dimenze: populismus?

- Populismus jako ideologie (Mudde 2004)
- Thin-centered ideology – několik politických myšlenek
- Může být nesen pomocí “thick” ideology (např. socialismem, nebo nativismem)

- 1) anti-elitářství
- 2) neomezená suverenita lidu, který má mít moc
- 3) lid jako homogenní a ctnostná entita

- Měření populistických postojů

Souhlas (škála 1-5)

- Poslanci v našem parlamentu velmi rychle ztratí kontakt s obyčejnými lidmi.
- Rozdíly mezi obyčejnými lidmi a vládnoucí elitou jsou mnohem větší než rozdíly mezi obyčejnými lidmi.
- Lidé jako já nemají žádný vliv na to, co dělá vláda.
- Politici toho příliš mnoho namluví a příliš málo konají.
- Lidé by měli mít poslední slovo v nejdůležitějších politických záležitostech tím, že o nich přímo hlasují v referendech.
- Lidé by měli být dotázáni, kdykoli jsou dělána důležitá rozhodnutí.
- Lid, ne politici, by měl dělat naše nejdůležitější politická rozhodnutí.
- Politici v parlamentu musí následovat vůli lidu.
- Obyčejní lidé táhnou za jeden provaz.
- Obyčejní lidé mají dobrou a poctivou povahu.
- Obyčejní lidé sdílejí stejné hodnoty a zájmy.
- Přestože jsou Češi navzájem velmi rozdílní, obecně vzato myslí si to samé.